

р. № 1392. *Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України*. 2012. № 4–5.

6. Формування природничо-наукової картини світу в учнів середньої школи: колективна монографія / В. Р. Ільченко, К. Ж. Гуз, В. С. Коваленко, Л. М. Рибалко та ін. Полтава: Довкілля-К, 2005. 224с.

УДК:811.161.2.111.373.21

Заваринська І.Ф.

кандидат філологічних наук, викладач іноземних мов, методист
Теребовлянського коледжу культури і мистецтва
zif30@ukr.net

ІНОЗЕМНА МОВА ЯК МЕХАНІЗМ ПІЗНАННЯ СВІДОМОСТІ ЕТНОСУ В КОНТЕКСТІ КОГНІТИВНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Концептуалізація мовних одиниць, дослідження їх значення та функцій у процесах пізнання та осмислення дійсності людини дає можливість розкрити мовну картину світу певного етносу.

Одним з основних об'єктів сучасної когнітивної лінгвістики є концепт. Без детального аналізу концепту «Людина», який є ключовим у будь-якій культурі, неможливий адекватний аналіз та опис культури соціуму: місце реалії у системі культурних цінностей може бути визначене лише через ту роль, яка належить до цієї реалії – «Людина». За І. Голубовською, концепт – це комплекс культурно детермінованих уявлень про предмет, певне культурно зумовлене ментальне утворення [1, с.108–110]. Увагу лінгвістів привертають перш за все на основні «базові», концепти, що найтісніше пов'язані з культурою народу і найяскравіше відбивають специфіку його колективної свідомості. Аналіз й узагальнення досліджень таких лінгвістів, як Дж. Лакоф, Ю.С. Степанов, З.Д. Попова та Й.А. Стернін, Р. Токарський, К.В. Рахіліна, Н.К. Рябцева, дали змогу сформулювати основні ідеї, що лягли в теоретичну основу поняття концепт [7; с.68].

Актуальність теми дослідження полягає насамперед у зверненні до культурно-маркованого матеріалу мови, аналіз якого допомагає поглибити розуміння ряду дискусійних проблем мовознавства, як наприклад: природа компонентів англійських та польських сталих виразів у концептуальній (семіотичній) сфері, їх роль у мотивації значення. У дослідженнях вітчизняних та зарубіжних лінгвістів, зокрема Арутюнової Н.Д., Кубрякової Е.С., Стерніна І.А., Селіванової О.О., Рогозіної Р.І., Викової О.І., Гіренко Л.О. та ін., опрацьовувалися різні аспекти концептуальної та мовної моделей світу.

Мета дослідження – визначити особливість семантики англійських, польських та українських мовних одиниць шляхом аналізу семіотичного концепту і його кореляції в антропоцентричному світлі.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення завдань, пов'язаних із механізмом концептуалізації сталих виразів в англійській, польській та українській мовах. Для визначення когнітивної структури фразеологізмів ми

застосовуємо основоположний метод когнітивної лінгвістики – концептуальний аналіз.

У дослідженні, ми проводимо класифікацію концептів за відправною точкою завдання концепту (це аксіологічна, семіотична, міфологемна сфери, які належать матеріалу); за носієм або суб'єктом (для аналізу ми обрали суперконцепт «людина», що функціонують в семіотичній концептосфері, у складі фразеологізмів слов'янських та неслов'янських мов) та за відповідним рівнем категоризації (категорії «оцінка, цінність, емоція» тощо).

Рух, як і простір, є формою буття довкілля і фундаментальною категорією людської свідомості. Концепт -руху-, ми розглядатимемо як абстрактну універсалію, в аксіологічному світлі, умовно поділивши мовні одиниці із семіотичним компонентом (рух) на дві оцінні групи з позитивно (+) та негативно(-) психоемоційно забарвленим значенням. Наприклад, англ. Go down to Hades, to – умерти; піти до праотців; (міфологічне походження). Основну когнітивну функцію у виразі виконують: семіотичний компонент руху, дієслово доконаного виду – Go down (опускатися, відправитись), що належить до концептуальної схеми – опускатися/підніматися, іти – та компонент міфічний топонім – Hades ((Hades – міф .Гадес – пекло), що несе негативне семантичне навантаження – потойбічний світ (місце, куди відправляються душі людей після смерті)[АУФС:252]. У слов'янських мовах (українській та польській) ми маємо фразеологізми з аналогічною семантикою, проте різною мотивацією: пол. Oddać Bogu duszę (укр. Віддати Богу душу) [10], де присутній семіотичний концепт руху і належить до концептуальної схеми – давати/брати.

Проведення подальших когнітивно-концептуальних досліджень мовних одиниць дає можливість розуміти, що семіотичні культурні компоненти у складі сталих виразів, у мові будь-якого етносу є антропо-предметно-орієнтованими, пов'язані з аксіологічними опозиціями етносвідомості та з іншими кодами культури, що виявляється у використанні знаків локалізації на позначення почуттів, станів, якостей, дій, вчинків людини, часу, модальності, міри, на позначення просторової орієнтації та орієнтації руху.

Література

1. Голубовская И. А. Этнические особенности языковых картин мира: монография. К.: Издательско-полиграфический центр «Киевский университет», 2002. 293 с.
2. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник. Київ: Академія, 2003. 464с.
3. Мізін К. І. Когнітивна фразеологія: проблеми становлення. *Слов'янський вісник* : зб. наук. праць. Рівне, 2009. Вип. 8. С. 110–117.
4. Радзієвська Т.В. Концепт шляху в українській мові: поєднання ідей простору і руху. *Мовознавство*.1997. №4-5. С. 17–26.
5. Селіванова О.О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке: монографія. Черкаси: Ю.Чабаненко, 2012. 488 с.
6. Слов'янський вісник: збірник наукових праць. *Серія Філологічні науки*. Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету. Вип. 4. Рівне: РІСКУ, 2003. 267с.

7. АУФС: Баранцев К.Т. Англо-український фразеологічний словник (30000 фразеологічних виразів). Київ: Радянська школа, 1969. 1052 с.

8. SFJP: Skorupka S. Słownik frazeologiczny języka polskiego. Tom 1, 2. „Wiedza powszechna”. Warszawa, 1967, 1968.

9. TTEM – Wilkinson P.R. Thesaurus of Traditional English Metaphors [red. P.R. Wilkinson.]. – L.: Foreign Language Study, 2003.

10. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=tYVpA> (Przysłowia i wyrażenia od miasy i wsi. (Sprichwörter und Redensarten.)).

УДК 378.147

Зборовець Н.М.

майстер виробничого навчання

ДНЗ «Подільський центр професійно-технічної освіти»

natalia.zborovets@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Основним завданням початку ХХІ століття є формування та розвиток в учнів ключових компетентностей. Ця проблема набуває актуальності у зв'язку з тим, що сучасний світ характеризується стрімким соціальним, технологічним і політичним розвитком, який потребує від людини здатності робити духовно-моральний вибір, мобільності та відповідальності у прийнятті рішень, вміння ефективно спілкуватися та бути успішним.

Світ неперервно змінюється, даючи дедалі більше можливостей застосовувати нові методи та підходи у навчанні, аби молодь була якомога краще підготовлена до реального життя. Проектне навчання – метод, ефективність якого підтверджена світовою практикою. Це освітня технологія, спрямована на здобуття учнями знань у тісному зв'язку з реальною життєвою практикою, формування в них специфічних умінь і навичок завдяки системній організації проблемно-орієнтованого навчального пошуку. Проектне навчання (project-based learning) дедалі більше набирає обертів, оскільки є дуже ефективним і актуальним підходом до викладання та навчання. Численні дослідження вказують на те, що після його успішного впровадження в учнів покращується мотивація до навчання та підвищується рівень досягнень.

За визначенням Buck Institute for Education, проектне навчання – це метод, навчаючись за яким, учні, певний час досліджуючи і реагуючи на справжні, цікаві та складні питання, отримують потрібні знання та навички. На думку дослідників (Barron&Darling-Hammond, 2008; Thomas, 2000), навчання на основі проекту передбачає таке:

- учні застосовують знання та навички для вирішення реалістичних проблем у реальному світі;
- підвищується рівень відповідальності учня за виконаний обсяг роботи;
- педагоги виконують ролі тренерів та фасилітаторів дослідження, проводять рефлексії;